

HÍREK, ISMERTETÉSEK

Személyi hírek

A Minisztertanács 1038/1984 (VIII. 22.) sz. határozata a Tudományos Minősítő Bizottság személyi összetételéről a tagok között felsorolja GRASSELLY Gyula, az MTA rendes tagja és KOVÁCS György, az MTA levelező tagja nevét.

(Magyar Közlöny 1984/34.)

A Société Géologique de France 1985. január elején tartott tisztújító közgyűlésén *alelnökké* választotta meg BÁRDOSSY György tagtársunkat.

ALFÖLDI Lászlót, az OVH Vízgazdálkodási Főosztályának vezetőjét – eddig végzett eredményes munkáját megköszönve – e munkakörének ellátása alól 1984. XII. 31-i hatállyal felmentette, egyidejűleg, 1985. I. 1-i hatállyal a Vízgazdálkodási Tudományos Kutató Központ (VITUKI) főigazgatójává – 1989. XII. 31-ig terjedő időre – kinevezte.

(Vízügyi Értesítő 1985/1 (II. 12.))

BALOGH Kadosa: A K/Ar földtani kor meghatározási módszer hazai bevezetése és alkalmazásának eredményei c. *kandidátusi* értekezésének nyilvános vitája 1985. II. 14-én du. 14 h-kor volt az Akadémia nagytérképében.

VÁNDORFI Róbert tagtársunknak az OMBKE 1984. III. 9-i közgyűlésén a ZSIGMONDY Vilmos emlékérmét adományozta.

MÁRTON Péterné: A Mecsek hegység és a Velencei-hegység egymás kőzetinek paleomagnessége c. *kandidátusi* értekezésének nyilvános vitája 1985. III. 27-én de. 10 h-kor volt az Akadémia Kisterképében. Az értekezés opponensei SZEDERKÉNYI Tibor, a földtudomány doktora és ADÁM Antal, a műszaki tudomány doktora voltak.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa határozata alapján hazánk felszabadulásának 40. évfordulója alkalmából, 1985. IV. 4-én, *Állami díjat* kapott:

HÁMOR Géza geológus, a földtudomány kandidátusa, a Magyar Állami Földtani Intézet igazgatója;

KOVÁCS Endre, a Mecseki Szénbányák geológus-mérnöke;

NAGY Elemér geológus, a földtudomány kandidátusa, a MÁFI főosztályvezetője;

NÉMEDI VARGA Zoltán geológus mérnök, a földtudomány kandidátusa, a Nehézipari Műszaki Egyetem docense;

SOMSSICH Lászlóné geológus, a MSzMP Komló Városi Bizottsága titkára

a hazai feketekőszén-vagyton kutatásában és feltárásában elért kiemelkedő eredményekért, megosztva.

STEFANOVITS Pál akadémikus, a Gödöllői Agrártudományi Egyetem tanszékvezető tanára

az általános talajtan és a környezetvédelem területén végzett kiemelkedő oktató, kutató és irodalmi munkásságáért.

FALLER Gusztáv bányamérnök, a műszaki tudomány doktora, az Ipari Minisztérium főtanácsosa:

TAMÁSY István bányamérnök, a műszaki tudomány kandidátusa, a Bányászati Egyesülés vezérigazgatója:

TÓTH Miklós bányamérnök, a műszaki tudomány doktora, a Központi Földtani Hivatal ny. elnökhelyettese

a hazai szénbányászat irányításában és fejlesztésében végzett több évtizedes kimagasló tevékenységükért, megosztva.

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa hazánk felszabadulásának 40. évfordulója alkalmából, 1985. IV. 4-én az *Április Negyediké Ezeremrendet* adományozta Dr. MARCZIS Józsefnek.

A Központi Földtani Hivatal elnöke hazánk felszabadulásának 40. évfordulója alkalmából, 1985. IV. 4-én, *Kiváló Munkáért* kitüntetést adományozott:

GÉBER Zsuzsannának, Társulatunk ügyvezető titkáranak és Dr. HETÉNYI Magdolna, Dr. MÁRTON Péterné, SOHA Ist-

vánné, HERMESZ Miklós, HODONSZKY Kázmér, Dr. JUHÁSZ András, Dr. LORBERER Árpád, FORGÓ László, HARSÁNYI Alfréd, MÉSZÁROS László, RADOVITS László, Dr. SZALAY Árpád tagtársainknak.

Az Országos Vízügyi Hivatal elnöke SOMLAI Ferencet, a Vízkutató és Fúró Vállalat geológusát *elnöki dícséret* kitüntetésben részesítette. 1984. IV. 4-én.

MOLNÁR György: Nempermanens felszín alatti vízmozgás modellezése véges elem módszerrel c. *kandidátusi* értekezésének nyilvános vitája 1985. IV. 25-én de. 10 h-kor volt az Akadémia Kistermében.

SOMOSVÁRI Zsolt: Kőzet- és gázkitörések keletkezésének mechanizmusa c. *doktori* értekezésének nyilvános vitája 1985. IV. 25-én du. 14 h-kor volt a Központi Bányászati Fejlesztési Intézet vezérigazgatói tanácstermében (Budapest, II. Varsányi I. u. 40–44).

MINDSZENTY Andrea: Az iharkúti bauxit litológiai jellegei, üledékföldtana és felhalmozódási körülményei c. *kandidátusi* értekezésének nyilvános vitája 1985. V. 3-án volt az Akadémia Kistermében. Az értekezés opponensei CSÁSZÁR Géza és HAAS János, a földtudomány kandidátusai voltak.

A Magyar Tudományos Akadémia 145. közgyűlésén (1985. V. 10.) az *elnökség tagjává* választották FÜLÖP Józsefet. Az Akadémia *rendes tagja* lett KLIBURSZKYNÉ VOGL Mária és KAPOLYI László.

TÖRÖK Endre: Budapest környéki kavics-előfordulások anyagának halmazszilárdsága c. *kandidátusi* értekezésének nyilvános vitája 1985. V. 20-án volt az Akadémia Nagytermében.

ZENTAY Tibor: A Duna–Tisza közé déli részén levő homoktalajok agrogeológiai vizsgálatának eredményei c. *kandidátusi* értekezésének nyilvános vitája 1985. V. 22-én de. 10 h-kor volt az Akadémia Nagytermében.

VÖRÖS Attila: A bakonyi pliensbachi brachiopoda fauna paleoökológiája, paleobiogeográfiája és biosztratigráfiája c. *kandidátusi* értekezésének nyilvános vitája 1985. V. 31-én du. 14 h-kor volt az Akadémia Kistermében. Az értekezés opponensei GÉCZY Barnabás, a földtudomány doktora és KONDA József, a földtudomány kandidátusa voltak.

*

DR. MIHÁLY SÁNDORNÉ, GOMBOS ILDIKÓ geológus technikus tagtársunk 1984.

XII. 19-én 37 éves korában elhunyt. Az újpesti temetőben 1985. I. 7-én helyezték örök nyugalomra.

GOMBOS I. 1947. II. 18-án született Budapesten. A Szabó J. Geológus Technikumot elvégezve 1965-től a Földtani Intézet öslényáni osztályán dolgozott, ahol OROSZNE DR. HAJÓS Márta mellett elsajátította a Diatomák vizsgálatát. Mint jobbkeze, mindvégig OROSZNE mellett dolgozott, aki új fajt is elnevezett róla (*Coscinodiscus údicoi* HAJÓS). 1970-ben lett DR. MIHÁLY S. paleontológus felesége, akit példás szakmaszeretettel segített munkájában. Társulatunkban előadást tartott a bulgáriai szármata Diatomák önálló feldolgozásáról. Férjével 13 éven át rendezték a zirci Természettudományi Múzeum geológiai gyűjteményét, elkészítették az ősmaradványok katalógusát. Publikációi:

1. MIHÁLYNÉ GOMBOS I.: Szarmata Diatomák Bulgária és a Középső-Paratethys területén — MAFI Evi Jel. 1973-ról, pp. 447–473. Budapest, 1976.
2. MIHÁLY S.—MIHÁLYNÉ GOMBOS I.: A Bakonyi Természettudományi Múzeum geológiai gyűjteményének története és a soron következő gyűjteményfejlesztési feladatok — A VI. Bakonykutató Ankét. Bakonyi Term. Tud. Műz. Zirc, 1978. pp. 3–10.
3. MIHÁLY S.—MIHÁLYNÉ GOMBOS I.: A Bakonyi Természettudományi Múzeum gyűjteményének ősmaradvány katalógusa — A Bakonyi Term. tud. Kutatásának Eredményei, Zirc (in press).

BÖSZÖRMÉNYI NAGY KÁROLY, Dzseki bácsi, bányamérnök, ny. egyetemi adjunktus életének 85. évében, 1985. II. 21-én elhunyt. Temetése III. 5-én a soproni Pozsonyi úti temetőben, a bányász hagyományokhoz híven, ünnepélyes volt. Utolsó útjára nagyon sokan kísérték el.

DR. MÉSZÁROS JÓZSEF geológus, tudományos főmunkatárs 1985. III. 20-án, 49 éves korában tragikus hirtelenséggel meghalt. Temetése IV. 11-én volt a rákoskeresztúri Újköztetőben, a Földtani Intézet saját halottjaként. Munkatársai nevében NAGY Elemér, diáktársai és barátai nevében BOGNÁR László búcsúztatták néhai tagtársunkat.

MÉSZÁROS J. 1955-ben végezte a geológiai technikumot s azt követően a Földtani Intézetben technikusként dolgozott 1960-ig. Az 1960–65. években a leningrádi Bányászati Egyetem hallgatója s 1965-től haláláig a MAFI tudományos munkatársa. Társulatunkban néhány héttel halála előtt

tartott nagy érdeklődéssel kísért előadást s a halálakor már elkészült programfüzet IV. 17-én Szolnokon tartandó előadását

(A későbbre ta apuseni megagyrűri jelentősége a flis képződésében és a kőolajkutatásban) hirdette meg.

Dr. h.c. Vadász Elemér születésének centenáriuma

VADÁSZ ELEMÉR professzor születésének századik évfordulója alkalmából 1984 végén emlékbizottság alakult, amely elhatározta, hogy a centenáriumot ünneppé teszi.

1985. II. 27-én este a magyar rádióban KRIVÁN P. emlékezése volt az eseménysorozat nyitánya. 28-án Társulatunk ünnepi keretek között koszorút helyezett el VADÁSZ professzor sírján. Ugyanezen a napon Székesfehérváron, Ybl Miklós utcai szobránál és emléktáblájánál helyeztek el koszorút, többek között a város tanácsa nevében is. Ez alkalommal BALDI T. egyetemi tanár mondott ünnepi beszédet. A mintegy 100 főnyi résztvevő a csikorgó hidegben a Földtani Intézet, az egyetem Természettudományi Kara, a Bauxitkutató Vállalat, Társulatunk Dunántúli Területi Szervezetei köréből került ki zömmel. Az eseményről a Fejér megyei Hírlap másnapi száma fényképes közleményben tudósított.

Március 1-én, a centenárium napján de. 10 órákor az Eötvös L. Tudományegyetem Természettudományi Karán, az „A” épület III. emeletén, a Földtani Tanszék tantermének ajtaja és KOCH Antal emléktáblája mellett KUBOVICS I. tanszékcsoport vezető ünnepi beszéde után FÜLÖP J. rektor leleplezte VADÁSZ ELEMÉR emléktábláját. Ezt követően BALDI T. és HORVÁTH Mária a Tanszék, DANK V. és HÁMOR G. Társulatunk nevében megkoszorúzták azt. A tanszéken VADÁSZ professzorra emlékeztető tárgyakból álló kiállítás fokozta a helyreállított környezetben amúgy is jelen volt ünnepélyességet.

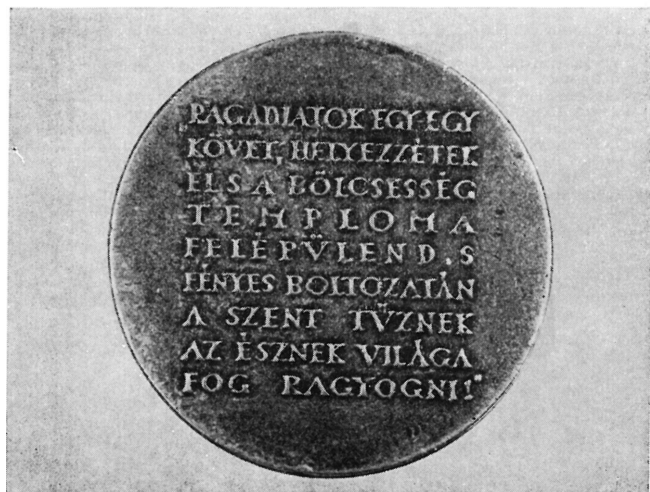
Ugyanezen a napon délután fél hatkor a Tudományegyetem ugyancsak frissen renovált aulájában az Egyetem, Társulatunk, és a Magyar Tudományos Akadémia ünnepi ülést tartott Dr. h. c. VADÁSZ Elemér akadémikus, egyetemi tanár, a Magyarhoni Földtani Társulat örökös díszelnöke, a rendszeres geológusképzés megteremtője születésének 100. évfordulója alkalmából. Az ülésen társulatunk elnöke, DANK V. elnökölt. Az ünnepi előadást FÜLÖP J. rektor tartotta: „VADÁSZ Elemér és a XX. századi magyar földtan” címmel. Ezt követően MARTOS Ferenc, az Akadémia Föld és Bányászati Tudományok osztályának elnöke, RAKONCZAI Zoltán, az Orsz. Környezet- és Természetvédelmi Hivatal elnökhelyettese és BÍRÓ Gyula, a Magyar-Szovjet Baráti Társaság főtítkára ismertették VADÁSZ E. tevékenységét és érdemeit az általuk képviselt intézményekben és szervezetekben.

Az ünnepi ülést követően, 19 órákor a Kárpátia étterem különtermében baráti vacsorán ült fehér asztal mellé az ünnepi ülés résztvevőinek egy része, csaknem 50 egykori tanítvány, s szentelte az estét a VADÁSZ professzorról való emlékezésnek.

VADÁSZ E. doktorrá avatásának 40. évfordulóján — 1947-ben — MADARASSY Walter szobrászművész emlékérmeket készített (1. és 2. ábra). Társulatunk a művészsel elkészíttette a centenáriumi emlékérmeket, amely több alapvonásában hasonló a 38 év előttihez, és elkészülte után minden tagtársunk és egykori tanítvány megveheti.

1. ábra

2. ábra

Emlékezés Vadász Elemér professzorra, születésének 100. évfordulóján*

A kiemelkedő egyéniségek, köztük a tudósok, pedagógusok tevékenységének, emberi tulajdonságainak megítélése — főleg a kortársak részéről — pozitív és negatív vonatkozásban egyaránt többnyire szubjektivitással terhelt. Az utókor és utódok értékelése azonban egyre inkább a reális, helyesebben a valóságos személyiséget állítja elének, és a valós érdemeket emeli ki. Az a tény, hogy VADÁSZ professzor 100. születésnapjának megünneplésére lényegében az egész magyar geológus-társadalom megmozdult, továbbá az a tény, hogy a földtani tanszék ötödik vezető professzorának emléktáblája másodikként avatattik fel, egyaránt azt tükrözi, hogy az utódok, a geológus közvélemény a kiemelkedők között is — méltán — a legnagyobbak közé sorolja. A tudást, a magatartást, az emberi egyéniséget, az egyén adottságait és a környezetet, a társadalom, annak változó és változatos hatásai együttesen alakítják ki. VADÁSZ professzor kiemelkedő személyiséggé válásában élete végéig mindkét tényezőnek egyformán döntő szerepe volt. A szinte türelmetlen reformtörekvéseinek kialakításában az akkori iskolai és oktatási rendszer félvállszázas elmaradottsága, a földtani oktatás — ebből adódóan a földtani szemlélet, földtani gondolkodás — hiányossága meghatározó volt. De a kor társadalmi ellentmondásossága, továbbá a múlt század végi iskolareformkezdeményezések, és különösen annak élharcosa, a felvilágosult EÖTVÖS Loránd tudománypolitikai tevékenysége, állásfoglalásai is maradandóan befolyásolták a fiatal VADÁSZ gondolatvilágát.

EÖTVÖS Lorándnak a múlt század végén lefektetett javaslatai, megállapításai sok vonatkozásban még ma is aktuálisak, sőt újrafelismert formában részben még megvalósulásra várnak. EÖTVÖS szerint — ezt VADÁSZ Elemér is vallotta — „csak azt mondhatjuk tudományosan képzettnek, aki elméjét egy vagy más szak beható tanulmányozása által a gondolkodásra általában képessé tette, és aki széles körű irodalmi ismereteket szerzett magának, úgyhogy a tudományban vagy az életben felmerülő feladatokat talán csak hosszú megfontolás után és sok segédeszközzel, de végre is meg tudja oldani”. „Ilyen esetek megítélésére a gondolkodásban való önállóság szükséges...”. „Ezért, ha az egyetemről elvár-

juk azt, hogy a hazának hasznavehető fiatalkat neveljen, feltétlenül kell megőriznünk az egyetemi tanítás tudományos jellegét”-írja EÖTVÖS L. 1887-ben. Ez a gondolkodásra nevelés — amit VADÁSZ E. professzorainál olyannyira hiányolt, s aminek a mai oktatásunkban-nevelésünkben is alapelvként kell érvényesülnie — VADÁSZ professzor egyetemi tevékenységének mindvégig vezérfonala volt. De hasonlóan hatottak rá EÖTVÖSnek a rendszeres, illetőleg a kötött képzésre vonatkozó javaslatai is. EÖTVÖS rendre, fegyelemre és színvonalas oktatásra-nevelésre törekedett, s már 1887-ben — tehát amikor Vadász E. még csak kétéves volt — lerögzítette: „állapítsanak meg az egyetemi szabályzatokban a különböző gyakorlati leltárlásra készülő első két évi tanfolyamára vonatkozólag olyan kötelező tanrendek, melyek a tudományos szakképzettséghez szükséges elméleti tantárgyakat helyes sorrendben magukba foglalják”. Továbbá, „köteleztesenek az e tanfolyamokat hallgató tanulókat kivétel nélkül a tanrendben fölvetett tárgyakból az előadások folyamán többször kollokválni úgy, hogy csak az folytathassa érvényesen tanulmányait, s az bocsátásuk az alapvizsgálatokra s előszorgorlatokra — ki e kötelességének annak idejében jó sikerleletet”. Ez a szemlélet hatotta át VADÁSZ Elemér ifjúkori — az akkori közegben meghallgatásra nem talált — reformtörekvéseit is, amelyeket lényegében több mint negyedszázad múlva a földtani tanszék vezetőjeként és a Pázmány Péter Tudományegyetem rektoraként mint még mindig aktuális feladatokat megvalósíthatott. Talán a fentiekben vázolt, sok vonatkozásban azonos vagy hasonló szemlélet váltotta ki EÖTVÖSBől a mellőzött és meg nem értett VADÁSZ E. törekvéseinek, valamint egyéni ambícióinak támogatását. De, ha VADÁSZ E. küzdelmes pedagógusi tevékenységének jobb megismerése és megértése céljából EÖTVÖST idéztem, hadd utaljak azokra a 98 évvel ezelőtti, de még ma is rendkívül aktuális, csodálatosan előre látó megállapításaira, javaslataira, amelyek elsősorban, és főleg a felsőoktatás irányítóinak, valamint a felsőoktatási intézmények vezetőinek figyelmébe ajánlhatók. Eszerint „az egyetemi tanárt tanítói teendőinek túlságos szaporítása által a tudományos bűvárkodástól elvonni nem sza-

* Emléktábla-avatás az ELTE Természettudományi Karán 1985. március 1-én.

bad. Bizonyos dolog, hogy csak az lehet jó tanár, aki maga a tudománnyal foglalkozik, mások eszméit is csak az képes helyesen hirdetni, akinek magának eszméi vannak". Majd ugyancsak ezekkel összefüggésben megállapítja: „kívánatos, sőt szükséges, hogy a tanár anyagi jóléte tisztán az állása által biztosítva legyen, hogy így egészen feladatának élhessen". Meglepi, hogy a fenti gondolatok, javaslatok lerögzítése után száz évvel, egyes hivatalos szervek, főhatóságok részéről a szerteágazó — nem csak oktatási — feladatokkal erősen leterhelt oktatók további öraterhelésének igénye merül fel, aminek realizálódása semmiképpen sem növelhetné a képzés színvonalát.

VADÁSZ professzor harcolt a földtan elismertetéséért, amit részben az egyetemi földtantanítás korszerűsítésével, a tanárképzés tananyagától független, oknyomozó szemléletű földtan oktatásával, a fogalmak helyes, egyértelmű meghatározásával, és következetes használatával kívánt megvalósítani. Az egyéniségéből adódóan az oktatásban eluralkodott dogmatizmust elvetette, teljes meggyőződéssel vallotta, hogy csak a természet törvényeinek megismerésén alapulhat a helyes világszemlélet. Résztalan ennek bizonyításaként rögzítette le azt a meggyőző erejű, természettudományi világlétező megállapítását, hogy a Földön és benne végbemenő minden „változás és folyamat saját fejlődésének szoros tartozéka, logikus következménye, törvényszerű természeti saját-sága". A földtannak önálló iskolai tárgyként való bevezetését — a meggyőző érvelések és jelentős energiabefektetések ellenére — nem sikerült keresztül vinnie. Ennek egyik okát abban látta, „hogy a természettudományi műveltséget a múltban lebecsülték, és ezzel összefüggésben a természetismereti tárgyakat a humaniorákkal szemben háttérbe szorították". Másrészt, meggyőződése szerint ennek „oka volt az is, hogy a leíró és rendszerező természetrajz"-tanítás „mellett a földtan a maga oknyomozó és fejlődéstörténeti módszerével nem érvényesülhetett". Mindezekből következtetve is joggal bizott abban, hogy „az új demokratikus rendszerű és szellemű tanításban a természetismereti tárgyak nagyobb teret nyernek", mivel — megállapítása szerint „a természettudományos műveltség elengedhetetlen kelléke a népi műveltségnek". Ebből adódóan „a demokratikus nevelés szempontjából nagyon fontos az ifjúság tudatos természetismeretének és egységes természettudományi szemléletének kialakítása" — írja VADÁSZ E. 1949-ben. Ezek a vágyai sajnos a mai napig nem valósultak meg, a földtan tanítása a közoktatásban

nem nyert polgárjogot. Azonban a geológusképzés megszervezésével, és 1948-ban történt bevezetésével a törekvései, elképzelései — a kivételnél ugyan szűkebb területen, de lényegében maradéktalanul — megvalósulhattak.

VADÁSZ Elemér professzor a hihetetlen munkabírásnak, de főleg a páratlan akaraterejének köszönhetően a legnagyobb megpróbáltatásokat is lényegében maradó nyomok nélkül elviselte. A legválságosabb körülmények közé valószínűleg 1944-ben került. A „sok keserűséggel teli legsötétebb lelki elnyomatása idején", kilátástalanul nehéz, reménytelennek látszó helyzetben már az elmúlás, a fizikai megsemmisülés gondolata foglalkoztatta, s ebből szinte önkéntelenül is következett az addigi tevékenységének, ezen keresztül a magyar geológia elmúlt négy évtizedének az értékelése, bírálata. Az utólag (1948-ban) „Időszerűtlen gondolatok" címen megjelent tanulmányában (visszaemlékezésében) lemondóan állapítja meg, hogy „Bár az idő átsuhant rajtam, a mai, új világot építő, egyelőre minden eszményt megsemmisítő átmeneti-idők szemléletét sem tartósnak, sem irányadónak nem gondolom. Mindezek számomra csak elméleti kérdések maradtak. Szerettem volna egykor *tanító-geológus* lenni. Tanításaim, amik voltak, meddő talajra hulltak." „Éltérült hivatásom meghíusította a tervszerű továbbhaladást, és a gyakorlati élet csapongásra kényszerített a földtani kérdések sokfélesége között". E zárszámadásnak, vagy ahogy VADÁSZ professzor is megfogalmazta: „önnekrológ"-nak is minősíthető visszaemlékezés befejező szavai már a teljes lemondást, egy szakmai életpálya vágyakkal teli befejezetlen befejezését tükrözik. A vágyakozás és a lemondás, a nyugtalanság és a megnyugvás ellentmondásosságával, de a sorssal való látszólagos megbékéléssel rögzíti le, hogy: „És most, további alkotási kilátások nélkül, mégis azt mondhatom Vergilius-sal: Boldog voltam, mert hivatali rang és cím, minden elismerés, hírnév, erkölcsi sikerek és anyagi eredmények nélkül, magam elgondolása szerint, mások befolyása nélkül, szaktudományommal foglalkozhattam."

A fenti teljes önélszámolás, önlemondás után VADÁSZ E. hatvanegyévesen saját maga és geológus nemzedékek számára tenniakarással, tevékenységgel teli fiatalos lendületre jellemző, eredménytelen gazdag, tartalmas új életet teremtett. És ami néhány hónapja még megsemmisült vágyalom volt, az mintegy almaiból felebredt valósággá vált: VADÁSZ E. örök vágyainak megfelelően „tanító-geológus" lett, s az egykor „meddő talajra hullt" tanításából

olyan iskola bontakozott ki, amely az érvényre juttatott reformtörvényeit óhajánál megfelelően töretlenül viszi tovább. A „vadászi” iskola fogalommal vált. S az egykori megteremtője, az „ön-nekrológ” befejező mondatában foglaltaktól eltérően, élete utolsó évtizedeiben a nem remélt, de megérdemelt hivatalos elismerést, a „hivatali rangot, címet”, magas kitüntetések is megkapta, s a munkatársainak, tanítványainak tiszteletével-szeretettel övezetten, valódi megnyugvással fejezhette be a geológusi-pedagógusi pályafutását.

VADÁSZ Elemérben a tudós és a nevelő egyniség egymással ötvöződött, a kettő egymást feltételezte, együtt alkotott egységes egészet. Az egyik elmaradása lehetetlenné tette az egyniség teljes kibontakozását. Hatvanéves koráig az egyik fél sérülése okozta az állandó szakmai hiányérzetet. Ezért írta az önvallomásnak is tekinthető visszaemlékezésében, hogy „Kevészet tanultam, eleget nem tudtam, nem

sokat dolgoztam, mert a tanítás megtermékenyítése hiányzott ahhoz, hogy jó geológus legyek.” A felszabadult VADÁSZban az egyniségének e két oldala kölcsönösen „megtermékenyítette egymást”, s ez teremtet számára új világot, nagy lehetőségekkel és sokoldalú, kiemelkedő eredményekkel.

VADÁSZ E. nagy volt, mint tudós geológus, mint nevelő, de talán még ennél is nagyobb volt emberi létében, mert ember volt a fogalom legnemesebb értelmében. Ezt a ránk hagyott örökséget, ezt a szemléletet kívánjuk mi is továbbvinni és utódainkba, tanítványainkba átültetni.

Ezen gondolatokkal adom át a Földtani Tanszéknek VADÁSZ Elemér emléktábláját, hogy emlékeztessen a Tanszék ötödik professzorának életútjára és tanításaira. Egyben felkérem FÜLÖP József professzort a tábla leleplezésére.

DR. KUBOVICS IMRE

A II. Nemzetközi Paleobotanikai Konferencia (1984. aug. 18–26.) és a VI. Nemzetközi Palynológiai Konferencia (1984. aug. 26–sept. 1.) Kanadában

A II. Nemzetközi Paleobotanikai Konferencia szervezői Dr. Ruth A. STOCKEY az edmontoni egyetem (Alberta, Kanada) és Dr. Thomas N. TAYLOR az ohioi egyetem (Columbus, USA) botanikai tanszékének vezetői, paleobotanikus professzorai és munkatársaik vettek részt. A konferenciát 4 napos kirándulás előzte meg, amely Calgaryból indult a Dinosaurius Nemzeti Parkokat (Red Deer és Drumheller és az ősmaradványokat bemutató és feldolgozó múzeumot), a Paskapoo formációt (kréta – terciér határ), a Rocky Mountains kanadai szakaszából az ún. „Central Foothills” a „First Range” és „Second Range” területének legszebb részeit járta be. Ez magában foglalta a Casper Nemzeti Parkot az Athabasca gleccserrel, továbbá a jégárakkal kapcsolatos, ezek által a pleisztocénben létrehozott tövídéket is (Goldeye, Wabamun és Moonlight tavak). A Paleobotanikai Konferencia színhelye Edmontonban az Egyetemi város volt. Az előadások száma 99 volt, amiket 2 szekcióban tartottak. Tárnyuk paleobotanikai és palynológiai, valamint általános paleoklimatológiai, kőszénképződésre vonatkozóak voltak. A Konferenciát igen gazdag, az egész földtörténetet átfogó, poszter kiállítás egészítette ki. A résztvevők száma 200 volt, a világ minden kontinenséről (24 országból). A Paleobotanikai Konferencia

alkalmából a Nemzetközi Paleobotanikai Szervezet két alkalommal is tartott megbeszélést. A megbeszélések alkalmából meghívták a résztvevőket 1987-re Berlinbe, a Nemzetközi Botanikai Kongresszusra, amikor is a következő Paleobotanikai Konferencia megszervezését tervezik.

A VI. Palynológiai Konferencia színhelye Calgaryban szintén az Egyetemi város volt. A Konferencia fő szervezője Dr. Jan JANSONIUS, az Ezzo Olajtársaság palynológusa volt (Calgary).

Az előadások számos szekcióban a következő témakörökben folytak: paleogeográfia, pollenanalízis és az öskörnyezet rekonstrukciója a terciérben, paleozoos spórák, mezozoos és terciér spóra-pollenek rétegtana, felső pleisztocén vegetáció és klíma, paleoklíma és az eljegesedés története, pollenanalysis és az emberiség története, palynofácies analysis, pollenekspóráknak, mint a növényrendszertan elemeinek jellemzése, pollen biokémia és a molekuláris biológia, pollen ultrastruktúra, palynostatistika és komputer alkalmazása, chitinozoák, acritarchok, Dinoflagellata rétegtan, aerobiológia és allergia, angiosperma evolúciója, preparációs technika, sarkvidék és alpin quarter vegetációtörténet, rétegtani határok palynológiája, palynomorphák, mint hidrokarbon-

források indikátorai, trópusi területek harmad- és negyedidőszaki palynológiája, gombaspórák, megaspórák, nömenklatúra. E mellett számos esti előadás és poszterkiállítás egészítette ki a konferenciát.

A résztvevők száma kb. 600 volt (listát nem adtak ki).

Az eddigi International Commission for Palynology (ICP) — a vezetőség előterjesztése nyomán — átalakult International Federation for Palynology (IFC) szervezetté.

A következő konferencia a megállapodás alapján 1988-ban lesz Brisbane-ban (Ausztrália).

DR. NAGY LÁSZLÓNÉ

Beszámoló

a Nemzetközi Szedimentológiai Asszociáció (IAS) 6. Európai Konferenciájáról, Lerida (Spanyolország), 1985. ápr. 15—17.

A Központi Földtani Hivatal kiküldetésével, az IAS tagjaként résztvettem a szervezet 6. Európai Konferenciáján, amit együtt a spanyolországi Leridában rendeztek meg.

A rendezvény a résztvevők számát és tudományos színvonalát tekintve is minden eddigit felülmúlt. A konferencián mintegy 500-an vettek részt, ebből kb. 300 külföldi. A résztvevők között szinte valamennyi nyugat-európai ország szakemberei megtalálhatók voltak, legtöbbször Olaszországból, Franciaországból és az NSZK-ból. Mintegy 10 fő vett részt a Szovjetunióból, hasonló létszámban Jugoszláviából, néhányan Lengyelországból. Az európaiakon kívül számos észak-afrikai, és észak-amerikai résztvevő volt.

Az előadások száma 140 volt, és azt három szekcióban bonyolították le, párhuzamosan. Igen színvonalas poszter bemutatót is szerveztek, amelyen mintegy 60, igen gazdagon illusztrált tablót vett részt.

Az előadásokat 3 fő témakörbe (szekcióba) csoportosították: 1. A szedimentológia és a tektonika kapcsolata, 2. Karbonátok és evaporitok szedimentológiája, 3. Törmelékes kőzetek szedimentológiája

A konferencia jó betekintést nyújtott a tudományág nemzetközi fejlődésébe. A legfontosabb tendenciák tapasztalataim szerint a következők:

1. A szedimentológusokat továbbra is intenzíven foglalkoztatja a tektonika és a szedimentológia kapcsolata, elsősorban az árkos szerkezetek, a sülyedékek, a medencék kialakulása és az azokat kitöltő üledékek közti összefüggések kérdésköre.

2. Egyre nagyobb figyelmet kap a globális, illetve helyi tengerszintingadozások hatásainak nyomonkövetése. A spanyol kutatók például bemutatták az ibériai skálát összevetve a Vail-féle „világ”-görbével.

3. A törmelékes üledékképződésben elsősorban a delta fejlődés került az érdeklődés középpontjába, bár ebben a helyszínen is lehet szerepe, hiszen az Ibériai-félsziget kitűnően tanulmányozható példát adja a delta szedimentációknak.

4. Nagyon fontos előadást tartott PURSER a törmelékes és karbonátos arid környezetek együttes megjelenéséről, recens Vörös-tengeri megfigyelései alapján. Úgy tűnik, hogy előtérbe kerül az eddig elhanyagolt vegyes összetételű—átmeneti kőzettípusok genetikájának a kérdése.

5. A karbonátos üledékeknél egyértelműen a diagenézis egzakta vizsgálata a leggyorsabban fejlődő irányzat. Ebben döntő szerepet kap az O és C stabil izotópos vizsgálat, amely döntő ad a tenger alatti, a tulsó és az édesvízi diagenézis elkülönítésére; a katódlumineszcenciás vizsgálat, amely lehetővé teszi a páti generációk elkülönítését, és a SEM felvételek értékelése is.

A legközelebbi konferencia egyik fő témája lesz a diagenézistörténet rekonstrukciója. Ez különösen a szénhidrogénkutatás szempontjából döntő fontosságú.

6. A karbonát és evaporit szedimentációban és a diagenézisben növekvő szerepet tulajdonítanak a bakteriális hatásnak. Előadások foglalkoztak a *Baccinella*-szerkezetek jelentőségével.

7. Helyet kapott a karbonát üledékek általánosodásának kérdése, sőt SLACKA igen értékes előadásában sókőzetek nagymértékű reszimentációját bizonyította a wielickai sóbányában tett vizsgálataival alapján.

8. Szinte minden előadás és tábla eljuttat a szedimentációs környezet igen szemléletes, rajzos modelljének kialakításához. Ezek alapvetően támaszkodnak az irodalomban található általános modellekre, az

aktuálgeológiai megfigyelésekre, de összegzi az egyedi, a konkrét esetben megfigyelt jelenségeket is.

Összefoglalva azt írhatom, hogy folytatódik az Európai Konferenciák hagyományosan magas színvonala, jó hangulata. Az előadások és a személyes beszélgetések egyedülálló lehetőséget adnak a kutatók közti véleménycserére, az új irányzatok, gondolatok kiforrásására, nemzetközi kutatási feladatok felvetésére. Igen nagy kár, hogy a szocialista országok szakemberei,

különösen a fiatalok, mind ez ideig nem tudtak kellő számban részt venni e találkozókon. Ez igen nagy, szinte behozhatatlan hátrányt jelent számunkra a szedimentológia tudományterületének művelésében.

A következő konferencia 1986 tavaszán Krakkóban lesz. Úgy gondolom, meg kellene ragadni az alkalmat arra, hogy minél több fiatal kutató aktívan szerepeljen ezen a konferencián.

HAAS JÁNOS

Könyvismertetés

DR. VITÁLIS GYÖRGY: Szilikátipari nyersanyagok. Szilikátipar-Építőanyagipar 3. — Építészeti Tájékoztatói Központ. 400 példány, B/5 méret, 207 oldal, 88 ábra, 28 kép, 25 táblázat. Budapest, 1984.

A szerző közel két évtizedes munkáját és a teljes szilikátipari nyersanyag kutatásra vonatkozó legfontosabb hazai földtani ismereteket foglalja össze a nemrég megjelent kézikönyv. Az összeállítást egyrészt a sok részletfeldolgozás szétszórtsága, másrészt a 30 éves Szilikátipari Központi Kutató és Tervező Intézet (SZIKKTI) tevékenységének bemutatása is indokolta.

A nem érces nyersanyagok ebben a formában való feldolgozása és közreadása már nagyon időszerű volt, hiszen a többi ásványi nyersanyag mellett mindig háttérbe szorultak. Annak ellenére, hogy felhasználásuk jóformán egyidős az emberiséggel és alkalmazásuk állandóan szélesedik, sőt új — eddig ismeretlen — anyagokkal bővül az egyébként is széles skálájú nyersanyagok köre, a szükségesnél kevesebb figyelmet fordítottunk rájuk. Mind ez ideig ilyen jellegű, a teljes témakört feldolgozó mű még az országban nem jelent meg, ezért is nagy örömmel üdvözljük a *Szilikátipari nyersanyagok* című kézikönyvet.

Mintegy emlékeztetőül kapjuk a nyersanyagokat létrehozó földtani folyamatokon belül a szilárd földkéreg felépítésének, a földtani erők és erőtevézők, valamint a magyar föld földtani fejlődéstörténeti vázlatát, hogy lehetőség legyen a tárgyalásra kerülő nyersanyagok pontos helyének kijelölésére. A kötetek tárgyalásából kiderül, hogy jóformán minden közetfeleséget valamilyen formában hasznosítanak, s ezek legnagyobb része a címben jelölt nyersanyag-csoportba tartozik.

A bevezetőnek tekinthető első részt, a tulajdonképpeni nyersanyagok *iparágan-*

kénti részletes ismertetése követi. Ez képezi a kötet második (fő) részét. Az ismertetések sora a cementipari nyersanyagokkal kezdődik, majd az azbeszt-, a durvakeramiai, a finomkerámiai, a kő-, a kavics-, az üveg-, a szigetelőanyagipari és befecskésül az egyéb iparágak nem érces nyersanyagai is következnek. A földtani leírások a minőségi követelményekkel, és azok gazdaságföldtani adottságaival egészülnek ki. A régóta jól ismert ásványi nyersanyagok mellett az újabb kutatási eredményekről is tájékoztatást kapunk ebben a részben, így a perlitről, a pumicitről, és nem utolsósorban az olajpaláról.

A kötet harmadik (záró) része az első két részre épülve a hazai *nyersanyagbázis növelésének lehetőségeivel* foglalkozik. Az első közelítésben a nyersanyagkatasztrofizés, valamint a prognóziskészítésre épül, majd bemutatja a nyersanyagkutatás földtani és geofizikai módszereit.

A jelenleg rendelkezésre álló földtani adatok alapján is megállapítható, hogy a tárgyalt nyersanyagok feltárásának és termelésének fokozására nagy lehetőségeink vannak. Gazdaságossági és tájvédelmi szempontból hívja fel a szerző a figyelmet a *meddőhányók és a feldolgozási melléktermékek hasznosításának* szükségességére.

A kötetet gazdag ábra anyag (térkép, szelvény) és 28 kézetmikroszkópi, illetve pásztázó elektronmikroszkópi kép egészíti ki. A részletesebb vizsgálatot igénylők részére a 290 tételt tartalmazó irodalomjegyzék ad útmutatást. A kéziratot tanulmányok közlésétől — hely hiánya miatt — el kellett tekinteni.

Úgy tűnik, hogy a gyakorlati szakemberek kivül az oktatás is nagyon eredményesen tudja majd használni ezt a teljesre törekvő, legkorszerűbb kutatási módszereket és eredményeket magában foglaló kézikönyvet.

DR. DOBOS IRMA

GÉCZY BARNABÁS: Őslénytan. Tankönyvkiadó, Budapest, 1984. 474 oldal, 54 Ft.

Ezeröttszáz példányban jelent meg ez a tankönyv, amelyet TELEGGI-ROTH KÁROLY emlékének ajánl a szerző. Magyarország egyetlen őslénytani tanszéke professzorának könyve tehát eljuthat az érdeklődő olvasókhoz is, túl a szűk szakmai körön. TELEGGI-ROTH K.: Ósállattan c. tankönyvét 1953-ban 800, ANDREÁNSZKY G. Ősnövénytanát pedig 1954-ben 500 példányban adták ki, szakmánk határain túl így alig váltak ismertté.

Az előszót követő 134 oldalon az „Általános rész” látja el az olvasót a szükséges alapismeretekkel. A tudomány története dióhéjban, majd rendre a fosszília, azok kivételes lelőhelyei, a paleoökológia és a paleoichnológia következik. Mind ezekre, mind a következő fejezetekre (paleobiogeográfia, tafonómia, faciológia, rétegtan és az evolúciós elmélet) jellemző a fegyelmezett tömörség. A szerző mindig a lényegre mondja el, ekkor is, amikor ebben az általános részben elkülönült új rész tudományok kézikönyveinek anyagát kondenzálja néhány oldalra.

A rendszertani rész teszi ki a könyv zömét, s ebben most első ízben kapja kézbe magyar olvasó a teljes paleontológiát. Az élővilág rendszerében mintegy 40 oldalon a — ma élő és a fosszilis — növényvilág, majd 190 oldalon az állatvilág rendszerét találjuk. E rész terjedelme elárulja, hogy a legfontosabb alapismeretek elsajátítását szolgálja. Aki ezt az anyagot megtanulta, hozzáfoghat a szakirányú képzés számára írt tan- és kézikönyvek forgatásához. Ami a könyv e részét vonzóvá teszi, az a rendszeren következő alkalmazása az egyes csoportok arányos terjedelmű tárgyalásával. Itt a szerző a saját munkássága nyomán szívéhez legközelebb álló korallokkal és Ammonitesekkel sem tesz kivételt.

„Történeti rész” a könyv harmadik nagy fejezete. Csaknem 70 oldalon a földtörténet alapjait találja az olvasó, a kriptozoikumtól a pleisztocén végéig. Rá kell mutatni arra, hogy ebbe a tömör ismeretanyagba belefért a hazai viszonyokra vonatkozó megannyi fontos utalás is. Napjainkban, amikor két földtörténeti tankönyv áll rendelkezésünkre, joggal látjuk — elsősorban a geológusok körén kívül állók, főként a biológus hallgatók számára — hasznosnak, hogy ez a kompendium is helyet kapott a könyvben.

Végezetül rövid „Összefoglalás” ad számot a könyvben foglaltak lényegéről, értelméről és hasznáról. A tájékoztató irodalom dicséretesen rövid jegyzéke után végezeti név- és tárgymutató zárja a kötetet.

A könyvet 239 ábra (zömmel rajz, kisebb részben fénykép) és 20 színes tábla illusztrálja. Az ábraanyag egyenként és egészében igen nagy gondnal és igénytelvézettel válogatást tükröz.

Tekintettel a várhatóan széles, de mindenképpen kezdő olvasói körre, a recenzens úgy véli, hogy jóval több ábrához kívánkozik oda a méretet mutató vonalszámítás. Sok esetben a Radiolaria, egy csiga vagy egy kagyló és egy óriáshüllő ábrája csaknem azonos nagyságú. A szövegbeli utalások a méretekre nem pótolják a méretarányt, kivált azok számára, akik nem kerülhetnek olyan helyzetbe, hogy kezükbe, de legalább közelről szemügyre vehetnék magukat a képeket.

A borítók belső oldalain összefoglaló táblázatokat eredeti módon használják ki az általában fel nem használt helyet, egyszerűsített egyszerűvé teszik az olvasás közbeni tájékozódást a fő időbeli és rendszertani skálán.

Helyes és hasznos lenne, ha ez a természettudományi alaprú hosszú éveken át megtalálható volna a könyvesboltok polcain.

KASZAP A.

MOLNÁR BÉLA: A Föld és az élet fejlődése. Tankönyvkiadó, Budapest, 1984. 351 oldal, 41 Ft.

A földrajz és biológia szakos hallgatók részére készült egyetemi tankönyv teljes földtörténet ad. A „Bevezetés” után három fejezet következik a földtan tárgyáról és módszereiről, a történeti földtan speciális kutatási módszereiről és a fosszilizációról. A 36. oldalon kezdődik a földtörténet a prekambriummal. Ez, továbbá a paleozoikum, mezozoikum, harmadidőszak és negyedidőszak rákövetkező fejezetei az alábbi módon tagolódnak: ősföldrajzi viszonyok, éghajlat, az élővilág fejlődéstörténete (növényvilág, állatvilág), a kihalás kérdése, Magyarország megfelelő korú képződményei. Amint az a történeti földtan tankönyveiben általában szokásos, a klaszszikus kifejlődési területeket ismerteti a szerző, s ehhez viszonyítva ad képet más területekről és a hazai képződményekről. A lemeztektonika alapján adja a könyv a szerkezet-fejlődés áttekintését, amint azt az általános és középszintű tananyag is előírja. Ebben a tekintetben a könyv jelentős új összefoglalás, mert a Föld különböző területeinek ilyen új szemléletű értékelése ma is tart.

A kvarter tárgyalásában, kiváltképpen pedig a magyarországi kifejlődések ismer-

tetésében felismerhető, hogy a szerző itt saját tudományos munkaterületén jár.

A könyv mindvégig jó stílusú, amivel segít olvasójának eligazodni ebben a nehéz és szerteágazó anyagban. A könyv végén 7 oldal az irodalom felsorolása s a kötetet név- és tárgymutató zárja. 260 ábra, zöm-mel rajz, és 8 színes tábla, továbbá számos táblázat egészíti ki, illetve teszi szemléletessé a könyv szövegét. Az ábrák egy része kövületeket mutat be; ezeknél többnyire hiányzik az ábrázolt tárgy méreteire utaló vonalszakasz. Bár az egyetemi hallgatók többnyire hozzájuthatnak a paleontológiai gyűjtemények bemutató anyagához, és ezért számukra elegendő a néhány mérettel ellátott ábra, az esetleges kivilláló érdeklődő számára mindenképpen hiány marad, hogy nem tudja meg a fosszília valódi méreteit.

A 2000 példányban megjelent tankönyvtől azt várjuk, hogy a földrajz és biológia szakos tanárok — akiknek szánták — generációinak sűrűn forgatott segítőtje, eligazítója legyen.

KASZAP A.

Homokkő felhalmozódási környezetek. Sandstone Depositional Environments. Edited by Peter A. SCHOLLE and Darwin SPEARING. Published by the American Association of Petroleum Geologists, 1982. Beszerezhető: AAPG Bookstore P.O. Box 979. Tulsa Oklahoma 74104.

A neves szerzői gárdát felvonultató szép kiállítású könyvet örömmel tarthatja kezében az olvasó. A könnyű, olvasmányos stílus ellenére megfelelő magyar szakkifejezések híján a könyv olvasása — fordítása néhol nehézségeket okozhat geológiai értelmző szótár használata nélkül. Mint a szerzők írják, könyvüket elsősorban olajgeológusoknak és azoknak a geológusoknak ajánlják, akik felhalmozódási környezet meghatározással, illetve közettest morfológia rekonstrukcióval foglalkoznak. Az egyes felhalmozódási környezetek ismertetésekor a könyv az aprólékos szedimentológiai elemzéseket elhagyva (azokra bőseges irodalomlistával utalva) a közettestek belső elrendeződését, felismerés számára fontos helyeit, külső morfológiáját, illetve az azt létrehozó folyamatok ismertetését tartja elsődleges feladatának, és ennek kitűnően eleget is tesz. A színes, fekete-fehér ábrák, közetfotók tömege messzemenően elősegíti a jobb megértést. Az egyes fejezetek végén a szerzők utalnak a felhalmozódási környezet közettesteinek szénhidrogén generáló, illetve csap-

daképző tulajdonságaira. Az egyes fejezetek részletességét, terjedelmét az egyes környezetek olajipari és egyéb ásványkutatási fontossága szerint alakították.

Az első fejezet a glaciális üledékek jellemvonásaival foglalkozik 10 oldalon keresztül, 27 ábrával. A második fejezet — 36 oldal, 25 ábrával — az eolikus közettesteket mutatja be. Az alluviális törmelékűtípusok felhalmozódásait 37 oldalon 52 ábrával ismerteti a könyv. Tavi, tóparti folyamatokkal és termékeikkel foglalkozik a következő fejezet (27 oldal 70 ábrával). A folyóvízi fácies modellekkel 22 oldal 59 ábrával foglalkozik. A delta felhalmozódási környezet ismertetésének terjedelme 39 oldal 29 ábrával. Esztuáriumi felhalmozódásokkal 10 oldal 24 ábrával foglalkozik. A következő fejezet az árapály-síkságokat és árapály-medreket ismerteti 54 oldalon 60 ábrával. A tengerparti környezetekkel 32 oldal 55 ábrával foglalkozik. 46 oldalon, 75 ábrával mutatják be a szerzők a kontinentális salfek üledékteteit. A kontinentális lejtők üledékképződésével 35 oldal foglalkozik 77 ábrával szemléltetve. A tengerparti törmelékűtípusok üledékképződése zárja a sort 39 oldalon 121 ábrával.

A könyv minden üledékes közetekkel foglalkozó szakember számára hasznos. Különösen jó szolgáltatokat tehet az olajipari geológusoknak, akik munkájuk során tároló trendekkel, a rétegtani csapadék elő-rejelzésével, kutatásával foglalkoznak.

RÉVÉSZ ISTVÁN

COLLINSON, J. D.—THOMPSON, D. B.: Sedimentary structures (Üledékszerkezeti jegyek). George ALLEN and UNWIN, London, 1982.

Az üledékszerkezeti jegyek kellő ismerete igen fontos a szedimentológiában, mivel értékes információk forrásai lehetnek a fáciesmodellek kialakításában, a felhalmozódási környezetek rekonstrukciójában, és ezáltal közvetlen gazdasági hasznuk van az ásványi nyersanyagok kutatásában. E könyv 194 oldalon az üledékszerkezeti jegyek és az azokat létrehozó folyamatok átfogó ismertetését adja és ezért elmondhatjuk, hogy hézagpótló jelentőségű a geológiai szakirodalomban.

A szerzők az első fejezetben röviden áttekintik a rétegtani alapfogalmakat és alapelveket. Egy további fejezetet szentelnek az áramlási alapfogalmak és az üledék-szállítási módok összefoglalásának. E bevezető segítségével a következő fejezetek bárki számára érthetővé válnak, aki nem

rendelkezik megfelelő előtanulmányokkal, vagy más szakterületen dolgozik, de munkájához szükséges, vagy esetleg csak érdeklői a geológia.

A könyv további felépítése a fejezetek sorrendjében a következő:

Eróziós kőzetszerkezeti jegyek,
Üledékszerkezeti jegyek finomszemcsés kőzetekben,
Homok és homokkő üledékszerkezeti jegyei,

Kavics, konglomerátum és breccsa üledékszerkezeti jegyei,

Deformációs kőzetszerkezeti jegyek,

Az összegyűjtött üledékszerkezeti jegyek feldolgozása.

Az egyes fejezetek nagyon pontosan, részletesen leírják az előforduló üledékszerkezeti jegyek fő jellemzőit, elmagyarázzák, hogyan lehet ezen vonásokat könnyen megfigyelni, feljegyezni. Az üledékszerkezeti jegyek kialakulását létrehozó folyamatokat, azok okait részletesen feltárják, laboratóriumi reprodukálásukat adják. Kiemelik, hol hasznosíthatók e szer-

kezetek, javaslatokat tesznek a terepi, ill. laboratóriumi munkára vonatkozóan. Mindezt bőségesen illusztrálják és egyben érthetővé, szemléletesebbé teszik nagyon sok fotóval, ami még inkább kiemeli a szakkönyv jelentőségét.

Minden fejezet végén találhatunk további tanulmányokat javasoló, rendszerezett, megjegyzésekkel ellátott, igen részletes szakirodalmi áttekintést, amely egyben tanácsokkal is szolgál a terepi és laboratóriumi munkára, a megfelelő segéd-eszközök használatára stb. vonatkozóan.

Az utolsó fejezet rámutat, hogyan hasznosíthatjuk az értelmezés, feldolgozás során az üledékszerkezeti jegyek ismeretét. Tanácsokat ad a meglévő adattömeg feldolgozására, az analízisre, értelmezésre és értékelésre vonatkozóan.

A könyv hasznosan forgatható mind az egyetemi tanulmányaikat végző hallgatók, mind a gyakorlati életben dolgozók számára.

KÁDÁRNÉ JUHÁSZ GYÖRGYI

A kiadásért felelős az Akadémiai Kiadó és Nyomda főigazgatója

Műszaki szerkesztő: Sándor István

A kézirat a nyomdába érkezett: 1985. VI. 23. — Terjedelem: 9,10 (A/5) ív,
86,14766 Akadémiai Kiadó és Nyomda, Budapest — Felelős vezető: Hazai György